

Selvitys Uudenkaupungin sekajätteen sekä saostus- ja umpisäiliölietteen kiinteistöittäisen kuljetuksen kuljetusjärjestelmiä koskevien päätösten tekemisestä

1. Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta päättää kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen kuljetusjärjestelmästä

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta (myöhemmin lautakunta) on toimialueellaan jätelain 23 §:n mukainen kunnan jätehuoltoviranomainen. Lautakunnan toimialueeseen kuuluvat kunnat ovat Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Lieto, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Parainen, Pöytyä, Raisio, Rusko, Salo, Sauvo, Turku ja Uusikaupunki. Alla on karttakuva lautakunnan toimialueesta.

Lautakunnan tehtävänä on hoitaa sille jätelaissa ja Turun kaupungin hallintosäännössä annetut tehtävät. Turun kaupungin hallintosäännön mukaan lautakunta päättää mm. kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestelmästä (jätelaki 36-38 §).

2. Sekajätteiden ja lietteiden kuljetusjärjestelmät lautakunnan muulla toimialueella

Lautakunnan muulla toimialueella sekajätteitä ja lietteitä kuljetetaan vielä tällä hetkellä sekä kunnan järjestämässä kuljetuksessa että vanhan jätelain mukaisessa ns. sopimuserusteisessa jätteenkuljetuksessa.

Toimialueen muiden kuntien osalta on kuitenkin tehty päätökset kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymisestä sekä sekajätteiden että lietteiden osalta. Lietteiden osalta kunnan järjestämään kuljetukseen siirrytään vuoden 2026 loppuun mennessä ja sekajätteen osalta vuoden 2029 loppuun mennessä.

3. Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (myöhemmin LSJH) on Lounais-Suomen jätehuollon lautakunnan toimialueen kuntien kokonaan omistama jäteyhtiö, jonka tehtäväksi sen omistajakunnat ovat siirtäneet jätelain 43 §:n mukaisesti kunnan vastuulle kuuluvien jätehuoltopalveluiden järjestämisen.

4. Velvollisuus päättää jätteen kuljetusjärjestelmästä

Jätelain (646/2011) 149 §:n mukaan kunnissa, joissa vuoden 1993 jätelaissa tarkoitettu järjestetty jätteenkuljetus on hoidettu sopimuserusteisena jätteenkuljetuksena, on tarkasteltava jätteenkuljetuksen järjestämistä lain 37 §:ssä säädettyjen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytysten perusteella ja tehtävä asiassa päätös viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jätelaki on tullut voimaan 1.5.2012, joten lainkohdassa tarkoitetut tarkastelut ja päätökset olisi pitänyt tehdä 1.5.2013 mennessä.

Uudenkaupungin jätehuoltoviranomaisena aiemmin toiminut Uudenkaupungin tekninen lautakunta on 26.3.2013 (§ 40) päättänyt, että Uudenkaupungin kaupungin jätehuolto järjestetään kiinteistönhaltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena asemakaava-alueilla. Päätöksessä ei ole tarkennettu, mitä jätelajeja se koskee. Joka tapauksessa päätös ei koske asemakaava-alueiden ulkopuolisia alueita, joten niillä on edelleen käytössä vanhan jätelain mukainen sopimuserusteinen jätteenkuljetus. Koska asemakaava-alueiden ulkopuolistenkin alueiden osalta edellytetään jätelain 149 §:n mukaista päätöksentekoa on jätehuoltolautakunnassa ryhdytty valmistelemaan tarvittavia päätöksiä.

Jätelain 37 §:n perusteella lautakunnan velvollisuutena on kuljetuksesta päättämisen lisäksi seurata ja valvoa aiemman kiinteistönhaltijan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymistä koskevan päätöksen täytäntöönpanoa ja sen edellytysten täyttymistä sekä tarvittaessa käsiteltävä asia uudelleen.

5. Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämistavat

Jätelain 35 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että sen vastuulle kuuluvan sekalaisen yhdyskuntajätteen (myöhemmin sekajäte) sekä saostus- ja umpisäiliölietteen (myöhemmin liete) kuljetukset järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä paikasta joko kunnan järjestämänä tai kiinteistön haltijan järjestämänä kuljetuksena (*kiinteistöittäinen jätteenkuljetus*). Kunnan eri alueilla ja eri jätelajeille voi olla käytössä eri jätteenkuljetusjärjestelmät.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa (jätelaki 36 §) LSJH kilpailuttaa kuljetukset keskitetysti urakka-alueittain ja ainoastaan LSJH:n lukuun toimivat, kilpailutuksen voittaneet kuljetusyritykset saavat kuljettaa kunnan vastuulle kuuluvaa jätettä. Kilpailutukset on suoritettava jätelain ja hankintalain mukaisesti ottaen huomioon mm. kuljetusyritysten tasapuoliset mahdollisuudet osallistua jätteenkuljetuspalvelujen tuottamiseen.

Kunnan järjestämässä kuljetuksessa lautakunta hyväksyy kunnan jätemaksujen perusteet hyväksymässään taksassa ja määrää jätemaksut maksettavaksi taksan mukaisesti. LSJH laskuttaa jätteastoiden sekä saostus- ja umpisäiliöiden tyhjennysmaksut suoraan kiinteistöjen haltijoilta. Kunnan jätemaksut ovat julkisia ja julkisoikeudellisia. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa LSJH järjestää myös jätemaksujen laskutuksen ja jätteenkuljetukseen liittyvän asiakaspalvelun.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa (jätelaki 37 §) vastuu kuljetuksen järjestämisestä on kiinteistön haltijalla. Kiinteistön haltija on velvollinen sopimaan kuljetuksen järjestämisestä ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin hyväksytyn kuljetusyrityksen kanssa. Kiinteistön haltijan ja kuljettajan välinen sopimus on yksityisoikeudellinen.

Myös kuljetusyrityksen laskuttama jätemaksu on yksityisoikeudellinen ja perustuu kiinteistön haltijan ja kuljetusyrityksen väliseen sopimukseen. Kuljetusyritys maksaa kuljettamastaan jätteestä lautakunnan hyväksymän taksan mukaisen julkisoikeudellisen käsittelymaksun LSJH:lle toimittaessaan kuljettamansa jätteet LSJH:n osoittamaan vastaanottoaikaan.

Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen alueella voi toimia samanaikaisesti useampia keskenään kilpailevia kuljetusyrityksiä, jotka järjestävät myös omien jätemaksujensa laskutuksen ja asiakkaidensa asiakaspalvelut.

Kiinteistönhaltijan järjestämä kuljetus vastaa pääpiirteissään vuoden 1993 jätelain mukaista sopimusperusteista jätteenkuljetusta.

6. Sekajätteen ja lietteiden kuljetusjärjestelmästä riippumattomia asioita

Kuljetusten käytännön järjestämisestä vastaavat molemmissa kuljetusjärjestelmissä kuljetusyritykset, joiden on oltava hyväksytty jätelain mukaisesti ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. LSJH:lla ei ole omaa kuljetuskalustoa eikä kuljettajia.

Kunnan vastuulle kuuluvassa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on kuljetusjärjestelmästä riippumatta noudatettava jätelakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä ja kunnallisia jätehuoltomääräyksiä. Tämä tarkoittaa mm. sitä, kiinteistönhaltijat ovat velvollisia luovuttamaan sekajätteet ja lietteet alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen kuljetukseen, ja jätteen kuljettajan on toimitettava ne edelleen jätehuoltomääräyksissä määrättyihin LSJH:n osoittamiin vastaanottoaikoisiin.

Sekajätteen ja lietteiden kuljetusjärjestelmästä riippumatta LSJH on lain nojalla velvollinen järjestämään muut jätelain mukaan kunnan vastuulle kuuluvat jätehuollon palvelutehtävät, joita ovat mm:

- bio- ja pakkausjätteiden kiinteistöinen kuljetus
- sekajätteiden aluekeräys saaristokiinteistöille
- vaarallisen jätteen jätehuolto
- kunnan vastuulle kuuluvien jätteiden käsittelyn järjestäminen
- jätekeskusten ja lajitteluasemien ylläpito ja
- asukkaiden jätehuollon neuvonta ja tiedotus.

7. Edellytykset kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen siirtymiselle

Jätelain 36 §:n mukaan kunnan on järjestettävä kiinteistöittäinen jätteenkuljetus, jollei 37 tai 41 §:stä muuta johdu (*kunnan järjestämä jätteenkuljetus*).

Jätelain 37 §:n mukaan lautakunta voi päättää, että kiinteistöittäinen jätteenkuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii kuljetuksesta kuljettajan kanssa (*kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus*). Päätos voidaan tehdä vain, jos voidaan perustellusti osoittaa, että kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- 1) Tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin

Arviossa tarkastellaan esimerkiksi seuraavia seikkoja:

- kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kuuluvien kiinteistöjen määrä
- kuljetuspalvelujen kattavuus ja saatavuus
- kuljetushintojen kohtuullisuus ja syrjimättömyys sekä hintaerot ja niiden perusteet

- 2) Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle

Arviossa tarkastellaan kokemuksia kuljetusjärjestelmän soveltamisesta, esimerkiksi:

- jätehuoltomääräysten noudattaminen
- kiinteistöittäiseen kuljetukseen kuulumattomien kiinteistöjen määrä
- arviota siitä, ohjautuvatko jätteet niille osoitettuihin vastaanottopaikkoihin
- eroja eri kuljetusjärjestelmien ympäristö- ja terveysvaikutuksissa (esim. liikenteen päästöt)
- viranomaisten mahdollisuuksia seurata ja valvoa jätteenkuljetusta

- 3) Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan

Arvioinnissa tarkastellaan esimerkiksi seuraavia seikkoja:

- alueella toimivat yritykset ja jätteenkuljetusten merkitys niiden toiminnassa
- eri kokoluokan uusien yritysten syntyminen sekä yritysten poistuminen keskitetyn kilpailutuksen myötä,
- vaikutukset viranomaisten ja kunnan jätehuoltoyhtiön työmäärään
- vaikutukset kiinteistön haltijoille aiheutuviin kustannuksiin ja työmäärään

Jätelain perusteluiden (HE 199/2010) mukaan päätösvallan rajaaminen edellä esitetyllä tavalla on tarpeen, jotta *kunta varmistuu vastuulleen säädetyn jätteen osalta jätteenkuljetuspalvelujen saatavuudesta, laadukkuudesta ja toimivuudesta myös silloin, kun kuljettajan valinta jätetään kiinteistön haltijan päätettäväksi.*

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset ovat tiukemmat kuin vanhan jätelain mukaisen sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset. Tämä on jätelain perustelujen mukaan tarpeen erityisesti kiinteistön haltijoiden oikeussuojan turvaamiseksi, joiden on sovittava oman kuljetuspalvelunsa järjestämisestä.

8. Päätöksenteko asiassa

Jätelain mukaisesti lautakunnan on tehtävä kuljetusjärjestelmäasiassa hallintolain mukainen valituskelpoinen päätös. Päätös on perusteltava ja siinä on ilmoitettava, mitkä seikat ovat vaikuttaneet asian ratkaisuun. Ennen päätöksen tekemistä lautakunnan on varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä .

Jos päätetään siirtymisestä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, päätöksessä on määrättävä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisajankohdasta, joka voi olla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä. Kunta voi kuitenkin päättää aikaisemmasta lakkaamisajankohdasta alueella, jolla jätteenkuljetuspalvelua ei ole tarjolla tai sen saatavuus on merkittävästi heikentynyt ja tästä voi seurata roskaantumista taikka haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.